

1. הקדמה:

הורים לילדים עם הפרעה על הספקטרום האוטיסטי (ASD) עשויים לסבול מרמות מוגברות של מתח הקשור להורות, ושל מצוקה פסיכולוגית. עם זאת, לעתים קרובות נמצא אצל הורים לילדים עם ASDs גם תפקוד פסיכולוגי חיובי ושיטות התמודדות יעילות.

אירועים וחיזוקים פוטנציאליים לתפקוד ולתחושה הורית של יכולת בקרב משפחות עם אוטיזם, כוללים: גורמים הקשורים למשפחה, כדוגמת מעמד סוציו-אקונומי, יחסים בין בני הזוג, הזמינות של תמיכה חברתית, ומספר הילדים בעלי הלקויות במשפחה. אירועי חיים שליליים יכולים להיות קשורים למתח מוגבר אצל הורים לילדים עם ASD.

על מנת להקל על הורים של ילדים עם אוטיזם, אשר מבטאים התנהגות מאתגרת, יש לזהות גישות יעילות לחיזוק ההורים והמשפחות של ילדים עם ASD, והגורמים הקשורים לתוצאות הוריות ומשפחתיות חיוביות, כדי שניתן יהיה לשפר את איכות החיים של המשפחות, ההורים והילדים עם ASD. על פי הספרות המחקרית בעשורים האחרונים, התערבויות התנהגותיות שונות עשויות להוביל לשיפור בקשר בין הילד עם האוטיסט לבין ההורה המטפל, להוריד את רמת המתח הנפשי ולשפר את איכות החיים והתקשורת של שני הצדדים.

מטרת מחקר זו היא לבחון את ההשפעה של הדרכת הורים לילדים עם אוטיזם במזרח ירושלים שמטרתה לעזור להורים לשפר את ההתמודדות שלהם עם ההתנהגויות המאתגרות של ילדיהם, בהשוואה להורים שבחרו לא להשתתף בהדרכה.

2. אוטיזם:

אוטיזם היא קבוצה של לקויות התפתחותיות הטרוגנית, המאופיינת בקשיים מוקדמים בתקשורת החברתית ומוגבלת באופן יוצא דופן, התנהגות ותחומי עניין שחוזרת על עצמן. השכיחות מאוכלוסיית העולם היא כ-1% (מיכאל, 2009). אוטיזם משפיע על יותר זכרים מאשר נשים 4:1, מדובר בהפרעות שכיחות ביותר, כאשר ב-10 השנים האחרונות חלה עלייה של פי 15 בשכיחות האבחונים, וזו עומדת היום על 1:100 (מיכאל, 2009).

ב DSM-V מגדירה האגודה הפסיכיאטרית האמריקנית ומכלילה את הפרעה האוטיזם כקטגוריה על הרצף של הפרעות התפתחותיות (Pervasive Developmental Disorders - PDDs). במקרים של אוטיזם ישנה חשיבות רבה לאבחון מוקדם ככל האפשר, על מנת לספק לילד את המסגרת הטיפולית והחינוכית המתאימה. אבחון והתערבות מוקדמים יכולים להפחית ולמתן את הקשיים שנגרמים למטופל. כמו כן, אבחון מוקדם נותן מרווח זמן לייעוץ גנטי, ליזום ופיתוח תמיכה הורית ומאפשר התערבות מוקדמת.

על פי ה- DSM-5 צריכים להתקיים חמישה קריטריונים צריכים לשם קביעת האבחנה:
א. תקשורת: חסך קבוע ומתמיד בתקשורת חברתית מילולית ולא מילולית, קשר עין, מחוות והבעות פנים ובאינטראקציה בין-אישית. חסך בפיתוח, שימור והבנה של קשרים רגשיים בהתאם לרמה ההתפתחותית. ב. התנהגות: שטחי עניין, פעילויות, והתנהגויות מצומצמים וחזרתיים, המתבטאים בתנועות מוטוריות סטריאוטיפיות, שימוש בחפצים או רטינות של דיבור, או קיבעון התנהגותי, טקסיות, חשיבה נוקשה והתנגדות לשינויים או תגובת יתר או העדר תגובה לגירויים סנסוריים. ג. הסימנים חייבים להיות קיימים מוקדם בילדות. ד. כל הסימנים גורמים ללקות קלינית מובהקת בתחום